

ЗАТВЕРДЖЕНО:
наказом Мінагрополітики
від 04 жовтня 2023 року № 1754

УДК 634.311

Код UPOV: CITRU_

**Методика
проведення експертизи сортів апельсинів та їх гібридів (група 2)
(*Citrus* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність**

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів роду *Citrus* L. та їх гібридів: група 2 Апельсини та їх гібриди.

2. Необхідний рослинний матеріал – однорічні живці

1) Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається садивний матеріал для експертизи сорту.

2) Мінімальна кількість садивного матеріалу має становити 10 живців діаметром 6–10 мм, узятих з 10 типових рослин, або, якщо цього вимагає компетентний орган, 10 однорічних щеплених дерев.

3) Садивний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо якості і сортових характеристик. Перевага надається не отриманим через розмноження *in vitro*. Якщо матеріал був отриманий у результаті розмноження *in vitro*, про це заявник має повідомити.

4) Садивний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

1) Тривалість експертизи

Експертиза має тривати два незалежні цикли задовільного

плодоношення. За необхідності експертизу продовжують на третій цикл.

2) Місце експертизи

Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3) Умови для проведення експертизи

Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано літерами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

Усі обстеження слід проводити на рослинах одного віку, не раніше ніж за три роки після садіння. Вік рослин повинен вказуватись.

4) План експертизи

Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 5 рослин. Рекомендована схема розміщення рослин $3,0 \times 3,0$ м.

5) Метод дослідження

Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

6) *Кількість рослин / частин рослин.*

Експертизі підлягає щонайменше 5 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості дерев:

MG: разове вимірювання 5 рослин або 10 частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 5 рослин або 10 частин рослин;

VG: візуальна разова оцінка 5 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 5 рослин або 10 частин рослин;

L: лабораторні дослідження.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

1) *Експертиза на відмінність*

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

2) *Експертиза на однорідність*

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 5 рослин нетипові не допускаються.

Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

3) *Експертиза на стабільність*

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Плід: за довжиною (ознака 29);
- Плід: діаметр (ознака 30);
- Плід: переважаюче забарвлення (ознака 51);
- Плід: наявність пупка (вигляд з середини) (ознака 77);
- Час споживчої стиглості плодів (ознака 93).

Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висаджувати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучають до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довілля це унеможливають;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(f) – див. пояснення в Розділі 8.

Список альтернативних назв і відповідних підгруп див. в Розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів апельсинів та їх гібридів

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. QN	Плоїдність L	диплоїд	2	
		триплоїд	3	
		тетраплоїд	4	
2. (* (+) PQ	Дерево: габітус VS	прямий	1	Salustiana (SWO)
		розлогий	2	Valencia late (SWO)
		обвислий	3	Washington Navel (SWO)
3. QN	Дерево: колючки за щільністю VS	відсутні або нещільні	1	Washington Navel (SWO)
		середньої щільності	2	Valencia late (SWO)
		щільні	3	Navelate (SWO)
4. QN	Дерево: колючки за довжиною MS	короткі	3	
		середні	5	
		довгі	7	
5. QN	Листкова пластинка: за довжиною (апикальний листок у випадку складного листка) MS (а)	коротка	3	Valencia late (SWO)
		середня	5	Salustiana (SWO)
		довга	7	Navelate (SWO)
6. QN	Листкова пластинка: за	вузька	3	Lanelate (SWO)
		середня	5	Salustiana (SWO)

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
	шириною (як для 5) MS (a)	широка	7	Washington Navel (SWO)
7. QN	Листкова пластинка: відношення довжина / ширина (як для 5) MS (a)	мале	3	Navelate (SWO)
		середнє	5	Salustiana (SWO)
		велике	7	Lanelate (SWO)
8. QN	Листкова пластинка: форма поперечного перерізу (як для 5) VS (a)	пряма або слабко увігнута	1	Salustiana (SWO)
		проміжна	2	Washington Navel (SWO)
		дуже увігнута	3	Sweet Navel (SWO)
9. QN	Листкова пластинка: викривлення VS (a)	відсутнє або слабке	1	Washington Navel (SWO)
		середнє	2	
		сильне	3	
10. QN	Листкова пластинка: пухирчастість VS	відсутня або слабка	1	Washington Navel (SWO)
		помірна	2	Summer Navel (SWO)

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
	(a)	сильна	3	Navel Mas Baro (SWO)
11.	Листкова	світле	3	Valencia Late (SWO)
QN	пластинка: зелене забарвлення	помірне	5	Washington Navel (SWO)
	VS	темне	7	Navelina (SWO)
	(a)			
12.	Листкова	відсутня або слабка	3	Washington Navel (SWO)
QN	пластинка:			
	хвилястість краю	помірна	5	
	VS	сильна	7	
	(a)			
13.	Листкова	відсутні	1	
PQ	пластинка: надрізи	городчасті	2	
	краю	зубчасті	3	
	VS			
	(a)			
14.	Листкова	загострена	1	
(+)	пластинка: форма	гостра	2	Salustiana (SWO)
PQ	верхівки	тупа	3	
	VS	округла	4	Navelate (SWO)
	(a)			
15.	Листкова	відсутня	1	Washington Navel (SWO)
(+)	пластинка: виямка			
QL	на верхівці	наявна	9	
	VS			
	(a)			

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
16. QN	Черешок листка: за довжиною MS (a)	короткий	3	Lanelate (SWO)
		середній	5	Valensia
		довгий	7	Navelina (SWO)
17. QL	Черешок листка: крила VS (a)	відсутні	1	Salustiana (SWO)
		наявні	9	Newhall (SWO)
18. QN	Лише для сортів, у яких черешок листка з крилами Черешок: крила за шириною MS (a)	вузькі	3	Newhall (SWO)
		середні	5	
		широкі	7	
19. QN	Квітка: діаметр чашечки MS, (b)	малий	3	
		середній	5	
		великий	7	
20. QN	Квітка: пелюстки за довжиною MS (b)	короткі	3	Newhall (SWO)
		середні	5	Lanelate (SWO)
		довгі	7	Salustiana (SWO)
21. QN	Квітка: пелюстки за шириною MS (b)	вузькі	3	Newhall (SWO)
		середні	5	Lanelate (SWO)
		широкі	7	Salustiana (SWO)

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
22. QN	Квітка: співвідношення довжина / ширина пелюсток MS (b)	мале	3	Summer Navel (SWO)
		середнє	5	Washington Navel (SWO)
		велике	7	Sanguinelli (SWO)
23. QN	Квітка: тичинки за довжиною MS (b)	короткі	3	Newhall (SWO)
		середні	5	Washington Navel (SWO)
		довгі	7	Valensia Late (SWO)
24. QL	Квітка: з'єднання тичинок біля основи VS (b)	відсутнє	1	
		наявне	9	Valensia Late (SWO)
25. PQ	Пиляк: забарвлення VG (b)	біле	1	
		світло-жовте	2	Washington Navel (SWO)
		жовте	3	Valensia Late (SWO)
26. QL	Пиляк: життєздатний пилок VS (b)	відсутній	1	Washington Navel (SWO)
		наявний	9	
27. QN	Маточка: за довжиною	коротка	3	
		середня	5	
		довга	7	

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
	MS (b)			
28. PQ	Маточка: форма VS (b)	пряма	1	Washington Navel (SWO)
		вигнута	2	
		зігнута	3	
29. (*) QN	Плід: за довжиною MS (c)	короткий	3	Comuna(SWO)
		середній	5	Valensia Late (SWO)
		довгий	7	Newhall (SWO)
30. (*) QN	Плід: діаметр MS (c)	малий	3	Sanguinelli (SWO)
		середній	5	Valensia Late (SWO)
		великий	7	Washington Navel (SWO)
31. (*) QN	Плід: відношення довжина / діаметр MS (c)	мале	3	Salustiana (SWO)
		середнє	5	Valensia Late (SWO)
		велике	7	Newhall (SWO)
32. (*) QN	Плід: місце найширшої частини VS (c)	біля плодоніжки	1	
		посередині	2	Washington Navel (SWO)
		біля верхівки	3	
33. (+) PQ	Плід: основна форма в центральної	пласка	1	Salustiana (SWO)
		злегка округла	2	Valensia Late (SWO)
		сильно округла	3	
		конусоподібна	4	

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
	частині (за винятком шийки, комірця, та ямки біля плодоніжки) VS, (с)			
34. (*) (+) QL	Лише для сортів без шийки. Плід: ямка біля плодоніжки VS (с)	відсутня	1	Sanguinelli (SWO)
		наявна	9	Washington Navel (SWO)
35. QN	Лише для сортів без шийки. Плід: глибина ямки біля плодоніжки MS (с)	мілка	3	Washington Navel (SWO)
		середня	5	
		глибока	7	
36. QN	Плід: кількість радіальних жолобків біля плодоніжки MS (с)	відсутні або мала	1	Valensia Late (SWO)
		середня кількість	2	Lanelate (SWO)
		велика	3	
37. QN	Плід: радіальні жолобки біля	короткі	3	
		середні	5	
		довгі	7	

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
	плодоніжки за довжиною MS (e)			
38.	Плід: комірець	відсутній	1	Salustiana (SWO)
(+)	VG	наявний	9	
QL	(c)			
39.	Плід: загальна	плеската	1	Hamlin (SWO)
(+)	форма дистальної	злегка округла	2	Valensia Late (SWO)
QN	частини (виключаючи сосок, опуклість пупка та ямку на дистальному кінці) VS (c)	сильно округла	3	
40.	Плід: ямка на	відсутня	1	Valensia Late (SWO)
(*)	дистальному кінці	наявна	9	
(+)	(c)			
QL				
41.	Плід: ареола	відсутня	1	Valensia Late (SWO)
(*)	VS	неповна	2	
QL	(c)	повна	3	Peret (SWO)
42.	Плід: тип ареоли	гладенький	1	Peret (SWO)
(+)	VS	виїмчастий	2	
QL	(c)	ребристий	3	
43.	Плід: діаметр	малий	3	

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
QN	ареоли MS (с)	середній	5	Peret (SWO)
		великий	7	
44. QN	Плід: діаметр маточкового рубчика MS (с)	малий	3	Salustiana (SWO)
		середній	5	
		великий	7	
45. PQ	Плід: тенденція до збереження маточки VS (с)	відсутня	1	Valensia Late (SWO)
		частково наявна	2	Sangre Oval (SWO)
		добре виражена	3	
46. PQ	Плід: відкритий пупок VS (с)	відсутній	1	Ricalate (SWO)
		частково наявний	2	Navelate (SWO)
		завжди наявний	3	Washington Navel (SWO)
47. QN	Плід: діаметр відкритого пупка MS (с)	малий	3	Navelate (SWO)
		середній	5	Lanelate (SWO)
		великий	7	Washington Navel (SWO)
48. QN	Плід: опуклість пупка VS (с)	відсутня або слабка	1	Washington Navel (SWO)
		середня	2	
		сильна	3	
49.	Плід: радіальні	відсутні	1	Valensia Late (SWO)

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
QL	жолобки дистального кінця VS (с)	наявні	9	Salustiana (SWO)
50. QL	Плід: різнобарвність VS (с)	відсутня	1	
		наявна	9	
51. (*) PQ	Поверхня плоду: переважаюче забарвлення VS (с), (d)	жовто-оранжеве	1	Pinalate (SWO)
		оранжеве	2	Valensia Late (SWO)
		темно-оранжеве	3	Washington Navel (SWO)
		оранжево-червоне	4	Navelate (SWO)
		червоне	5	Sanguinelli (SWO)
52. QN	Поверхня плоду: характер VS (с), (d)	гладенька	3	Sangre Doblefina (SWO)
		помірно шерехата	5	Valensia Late (SWO)
		шерехата	7	
53. PQ	Поверхня плоду: розмір олійних залозок VS (с), (d)	майже однакового розміру	1	
		серед великих розміщені маленькі	2	
54. QN	Поверхня плоду: розмір найбільших	малий	3	
		середній	5	
		великий	7	

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
	олійних залозок MS (c), (d)			
55. QN	Поверхня плоду: вираженість найбільших залозок VS (c), (d)	слабка	3	Valensia Late (SWO)
		середня	5	Bonanza (SWO)
		сильна	7	
56. PQ	Поверхня плоду: ямкуватість і горбкуватість олійних залозок VS (c), (d)	ямкуватість і горбкуватість відсутні	1	
		ямкуватість відсутня, горбкуватість наявна	2	
		ямкуватість наявна, горбкуватість відсутня	3	
		ямкуватість і горбкуватість наявні	4	
57. QN	Лише для сортів з ямкуватістю олійних залозок.	нещільна	3	
		середня	5	

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
	Поверхня плоду: щільність залозок VS (c), (d)	щільна	7	
58. QN	Лише для сортів з горбкуватістю олійних залозок. Поверхня плоду: щільність горбочків VS (c), (d)	нещільна	3	
		середня	5	
		щільна	7	
59. QN	Лише для сортів з горбкуватістю олійних залозок. Поверхня плоду: ступінь горбкуватості VS (c), (d)	слабкий	3	
		середній	5	
		сильний	7	
60. (*) QN	Плодова шкірка: за товщиною MS (c), (d)	тонка	3	Navelate (SWO)
		середня	5	Valensia Late (SWO)
		товста	7	Newhall (SWO)
61. QN	Плодова шкірка: міцність	слабка	3	
		середня	5	
		сильна	7	

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
	MS (c), (d)			
62. PQ	Плід: забарвлення альbedo VS (c)	зеленувате	1	
		біле	2	
		світло-жовте	3	
		світло-оранжеве	4	
		рожеве	5	
		червонувате	6	
63. QL	Плід: різне забарвлення плям м'якоті VS (c), (e)	відсутнє	1	Valensia Late (SWO)
		наявне	9	Sanguinelli (SWO)
64. QL	Плід: двокольорові сегменти VS (c), (e)	відсутні	1	Valensia Late (SWO)
		наявні	9	Sanguinelli (SWO)
65. (*) PQ	Плід: основне забарвлення м'якоті VS (c), (e)	світло-оранжеве	1	Valensia Late (SWO)
		помірно оранжеве	2	Washington Navel (SWO)
		темно-оранжеве	3	
		оранжево-червоне	4	Caracara (SWO)
		червоне	5	Sanguinelli (SWO)
66. QL	Плід: гіркота м'якоті (c), (e)	відсутня	1	
		наявна	9	

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
67. QN	Плід: щільність виповненості серцевини VS (с), (е)	відсутня або дуже нещільна	1	
		нещільна	3	Washington Navel (SWO)
		середня	5	Salustiana (SWO)
		щільна	7	
		дуже щільна	9	
68. QN	Плід: діаметр серцевини MS (с), (е)	малий	3	Salustiana (SWO)
		середній	5	Valensia Late (SWO)
		великий	7	Navelate (SWO)
69. QN	Плід: рудиментарність сегментів VS (с), (е)	відсутня або слабка	1	Valensia Late (SWO)
		проміжна	2	
		сильна	3	
70. QN	Плід: кількість добре розвинених сегментів MS (с), (е)	мала	3	Navelate (SWO)
		середня	5	Sanguinelli (SWO)
		велика	7	
71. QN	Плід: зчеплення сусідніх стінок сегментів MS (с), (е)	слабке	3	Navelina (SWO)
		середнє	5	Valensia Late (SWO)
		сильне	7	

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
72. QN	Плід: міцність стінок сегментів	слабка	3	Navelate (SWO)
		середня	5	Valensia Late (SWO)
	MS (с), (е)	сильна	7	Berna
73. QN	Плід: сокові мішечки за довжиною MS (с), (е)	короткі	3	Salustiana (SWO)
		середні	5	
		довгі	7	Washington Navel (SWO)
74. QN	Плід: сокові мішечки за товщиною MS (с), (е)	тонкі	3	
		середні	5	
		товсті	7	
75. QN	Плід: вираженість стінок сокових мішечків VS (с), (е)	низька	3	
		середня	5	
		висока	7	
76. QN	Плід: зчеплення сокових мішечків VS (с), (е)	слабке	3	
		середнє	5	
		сильне	7	

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
77. (*) PQ	Плід: наявність пупка VS (с)	відсутній або дуже рідко наявний	1	Valensia Late (SWO)
		частково наявний	2	
		завжди наявний	3	Washington Navel (SWO)
78. QN	Плід: розмір пупка (обстежувати з внутрішнього боку) MS (с)	малий	3	
		середній	5	Washington Navel (SWO)
		великий	7	Navelate (SWO)
79. QN	Плід: соковитість MS (с)	низька	3	
		середня	5	Washington Navel (SWO)
		висока	7	Salustiana (SWO)
80. QN	Плодовий сік: загальний вміст сухих розчинних речовин MS (с)	низький	3	Valensia Late (SWO)
		середній	5	Washington Navel (SWO)
		високий	7	Navelate (SWO)
81. QN	Плодовий сік: кислотність MS (с)	низька	3	Sucrena (SWO)
		середня	5	Washington Navel (SWO)
		висока	7	Valensia Late (SWO)

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
82. QN	Плід: міцність волокна MS (с)	слабка	3	Salustiana (SWO)
		середня	5	Washington Navel (SWO)
		сильна	7	
83. (+) QN	Плід: кількість насінин (для контрольованого самозапилення) MS (с)	відсутні або дуже мала	1	Washington Navel (SWO)
		мала	3	Valensia Late (SWO)
		середня	5	
		велика	7	
		дуже велика	9	Comuna (SWO)
84. (+) QN	Плід: кількість насінин (для вільнозапильних сортів) MS (с)	відсутні або дуже мала	1	Salustiana (SWO)
		мала	3	Valensia Late (SWO)
		середня	5	
		велика	7	Pineapple (SWO)
85. (*) QL	Насінина: поліембріонія (багатозародковість) VS (f)	відсутня	1	
		наявна	9	Valensia Late (SWO)
86. QN	Насінина: за довжиною MS (f)	коротка	3	
		середня	5	
		довга	7	

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
87. QN	Насінина: за шириною MS (f)	вузька	3	
		середня	5	
		широка	7	
88. QL	Насінина: поверхня VS (f)	гладенька	1	
		зморшківата	2	
89. QN	Лише для сортів із зморшківатою поверхнею насінини. Насінина: випуклість зморшок VS (f)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
90. PQ	Насінина: зовнішнє забарвлення VS (f)	зеленувате	1	
		білувате	2	Comuna (SWO)
		жовтувате	3	
		рожевувате	4	
		коричнювате	5	
91. PQ	Насінина: внутрішнє забарвлення насіниної шкірки	біле	1	Surena (SWO)
		світло-жовте	2	
		світло-коричнєве	3	
		помірно коричнєве	4	Comuna (SWO)

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
	VS (f)	темно-коричневе	5	
		червоне	6	
		пурпурове	7	
92. PQ	Лише для сортів з поліембріонією. Насінина: забарвлення сім'ядолей VS (f)	біле	1	Comuna (SWO)
		кремове	2	
		світло-зелене	3	
		темно-зелене	4	
93. (*) QN	Час споживчої стиглості MG	ранній	3	Navelina (SWO)
		середній	5	Salustiana (SWO)
		пізній	7	Valensia Late (SWO)
94. (*) QL	Плід: партенокарпія L (c)	відсутня	1	Comuna (SWO)
		наявна	9	Washington Navel (SWO)
95. (+) QL	Рослина: самонесумісність L	відсутня	1	Pineapple (SWO)
		наявна	9	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів апельсинів та їх гібридів

1) Пояснення, що охоплюють декілька ознак

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:

(a) Листок. Обстежують під час повного розвитку листків у середній третині наймолодшої гілки, не беручи до уваги ознаки активного росту.

(b) Квітка. Якщо не вказано інше, обстеження квіткових бруньок і квіток має бути зроблено на верхівковій квітковій бруньці; на квітці – під час повного цвітіння рослин сорту. Спостереження проводять на розкритих квітках у перший день цвітіння.

(c) Плід. Обстежують плоди в стадії оптимальної стиглості. Експертиза плодів має бути зроблена в стислі строки, як тільки вони досягли збиральної стиглості.

Усі плоди для досліджень беруть з периферійної частини дерева. Плоди неправильної форми, яка є наслідком росту в суплідді, не враховують.

(d) Поверхня плоду і плодова шкірка. Обстежують середню частину плоду між верхівкою і основою. Обстеження на олійність плодової шкірки проводять через 3–7 діб після збирання.

(e) М'якоть плоду. Обстежують на поперечному перерізі через середину плоду.

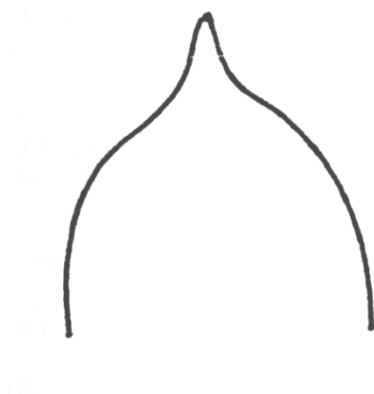
(f) Насінина. Обстежують щойно зібране насіння.

До 2 Дерево: габітус

Обстежують негайно після збирання врожаю.

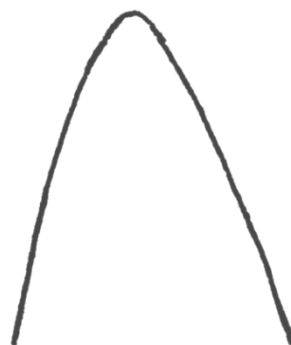
До 14 Листкова пластинка: форма верхівки

1

Загострена

2

гостра

3

тупа

4

округла

До 15 Листкова пластинка: виїмка на верхівці

1

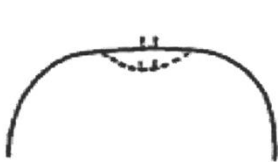
Відсутня

9

наявна

До 33.Плід: основна форма в центральній частині (за винятком шийки, комірця та ямки біля плодоніжки)

1

Пласка

2

злегка округла

3

сильно округла

4

конусоподібна

До 34 Лише для сортів без шийки. Плід: ямка біля плодоніжки

1

Відсутня

9

наявна

До 38 Плід: комірець

1

9

Відсутній

наявний

До 39. Плід: загальна форма дистальної частини (виключаючи сосок, опуклість пупка та ямку на дистальному кінці).

1

2

3

Плеската

злегка округла

сильно округла

До 40 Плід: ямка на дистальному кінці

1

9

Відсутня

наявна

До 42 Плід: тип ареоли

1

2

3

Гладенький

віймчастий

ребристий

До 83 Плід: кількість насінин (контрольоване самозапилення)

Контрольоване самозапилення необхідне для відповідної продуктивності насіння.

До 84 Плід: кількість насінин (вільне запилення)

Вільне запилення означає природне запилення між деревами одного сорту.

До 95 Рослина: самонесумісність

Сорт самонесумісний, коли фертильний пилок його квітки або інших квіток того самого сорту не здатний запліднити зав'язь.

Група 2 – Альтернативні назви і відповідні підгрупи

Латинська назва	Підгрупа	
<i>Citrus aurantium</i> L.	SOR	
<i>Citrus anrea</i> hort. ex Tanaka	SWO	
<i>Citrus candiculat</i> hort. ex Yu. Tan	SOR	
<i>Citrus funadoko</i> hort. ex. Yu. Tanaka	SWO	
<i>Citrus iriomotensis</i> hort. ex Tanaka	HOR	
<i>Citrus iyo</i> hort.ex Tanaka	SWO	
<i>Citrus luteoturgida</i> hort. ex Tanaka	SWO	
<i>Citrus maderaspatana</i> hort. ex Tan.	SOR	
<i>Citrus myrtifolia</i> Raf.	SOR	
<i>Citrus neoaurantium</i> Tanaka	SOR	
<i>Citrus oblonga</i> hort. ex Yu. Tanaka	SWO	
<i>Citrus papillaris</i> Blanco	HOR	
<i>Citrus pseudopapillaris</i> Tanaka	HOR	
<i>Citrus rokugatsu</i> hort. ex Yu. Tanaka	SOR	
<i>Citrus shunkokan</i> hort. ex Tanaka	SWO	
<i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck	SWO	Sweet Orange
<i>Citrus sinograndis</i> hort. ex Yu. Tanaka	SWO	

<i>Citrus taiwanica</i> Tanaka & Y. Shimada	HOR	
<i>Citrus tamurana</i> hort. ex Tanaka	SWO	
<i>Citrus tankan</i> Hayta	SWO	
<i>Citrus ujukitsu</i> Tanaka	SWO	
<i>Citrus yanbaruensis</i> hort. ex Tanaka	SOR	

Список прикладів сортів апельсину

1	2
Bonanza	SWO
Caracara	SWO
Comuna	SWO
Hamlin	SWO
Lanelate	SWO
Navel Mas Baró	SWO
Navelate	SWO
Navelina	SWO
Newhall	SWO
Peret	SWO
Pineapple	SWO
Pinalate	SWO
Ricalate	SWO
Salustiana	SWO
Sangre Doblefina	SWO
Sangre Oval	SWO
Sanguinelli	SWO
Sucreña	SWO
Summer Navel	SWO

1	2
Sweet Navel	SWO
Valencia Late	SWO
Washington Navel	SWO

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of *Citrus* L. – Group 2. Oranges. (TG /202/1, UPOV) // Geneva. 2003-04-09. – 40 P. // URL: <http://www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg202.pdf>